

MINISTER
Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Warszawa, dnia 16 maja 2018 r.

Elżbieta Rafalska

DSZ.III.5440.41.2018.KD

Pan Marek Michałak
Rzecznik Praw Dziecka

Nawiązując do pisma Pana Rzecznika z dnia 16 kwietnia br. znak: ZSS.422.20.2018.SK, odnoszącego się do kwestii, dotyczących długotrwałych postępowań w sprawach o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych i świadczenia wychowawczego w ramach unijnej koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, uprzejmie proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień:

Zakaz kumulacji świadczeń określony w art. 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE L 166 z 30 kwietnia 2004 r., z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 1, z późn. zm.), który został powołany w piśmie Pana Rzecznika, a także regulacje Rozdziału 8 ww. rozporządzenia powodują konieczność podjęcia ustaleń, odnośnie państwa pierwszeństwa do wypłaty świadczeń rodzinnych w przypadku, kiedy członkowie rodziny podlegają ubezpieczeniom społecznym w dwóch państwach UE, EOG lub Szwajcarii. Brak ustalenia państwa pierwszeństwa, a w konsekwencji wypłacanie świadczeń przez państwo niewłaściwe, może powodować konieczność zwrotu nienależnie pobranych kwot. Jednocześnie zastosowanie przepisów unijnych może mieć wpływ na wypłatę wyższych kwot świadczeń, o ile np. świadczenia rodzinne i wychowawcze wypłacane w Polsce będą niższe, niż świadczenia w drugim zainteresowanym państwie. Postępowania prowadzone w sprawach, w których mają zastosowanie regulacje unijne są skomplikowane i niekiedy długotrwałe. Niezwykle istotna jest w takich przypadkach sprawna organizacja pracy urzędów już na etapie przyjmowania

wniosków o świadczenia, a także współpraca ze strony zainteresowanych świadczeniami rodzin.

Realizacją zadań związanych z unijną koordynacją świadczeń rodzinnych oraz świadczenia wychowawczego zajmowali się do końca 2017 r. Marszałkowie Województw. Według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r., spośród 57,4 tys. wniosków o świadczenie wychowawcze oczekujących na rozpatrzenie 40,4 tys., tj. 70%, nie było nadal rozpatrzonych. Ponadto w związku z brakiem jednolitego sposobu finansowania zadania, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej podjęło się przeanalizowania sposobu jego realizacji. Wynikiem analizy było stworzenie od 2017 roku nowego systemu finansowania zadania. Mając na uwadze nieprawidłowości występujące w ostatnich latach (tj. niewspółmierność wzrostu wydatków do wzrostu liczby spraw – wydatki w 2015 r. w relacji do 2008 r. wzrosły o 300%, zaś liczba spraw tylko o 193%) jako koszt jednej sprawy przyjęto kwotę 160 zł, uwzględniając złożoność realizacji zadania, ilość czynności, które należy wykonać w celu ustalenia koordynacji, potrzebę znajomości języka angielskiego oraz koszty korespondencji, w szczególności korespondencji zagranicznej. Na 2017 r. w budżecie państwa zabezpieczono na ten cel 33,5 mln zł. Działania te również nie spowodowały istotnego przyspieszenia rozpatrywania spraw z zakresu świadczenia wychowawczego i świadczeń rodzinnych. Z uwagi na powyższe podjęto decyzję o przejęciu z dniem 1 stycznia br. na mocy ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z systemami wsparcia rodzin (Dz.U. poz. 1428), koordynacji świadczeń rodzinnych oraz świadczenia wychowawczego przez Urzędy Wojewódzkie. Tym samym nałożono na służby wojewodów zadanie, którego prawidłowa realizacja jest szczególnie istotna z punktu widzenia wnioskodawców, oczekujących na przyznanie świadczeń. Przekazanie Wojewodom rozpatrywania spraw, dotyczących unijnej koordynacji świadczeń było tym bardziej uzasadnione, że jest to zadanie z zakresu administracji rządowej, które zostało jedynie zlecone samorządom województw. Dzięki wprowadzonej zmianie, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zyskało znacznie większy wpływ na egzekwowanie efektywnej realizacji zadań z zakresu unijnej koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Pragnę podkreślić, że koordynacja świadczeń rodzinnych i świadczenia wychowawczego znajduje się pod moim szczególnym nadzorem. Ministerstwo na bieżąco monitoruje postępy w realizacji przekazanych przez Marszałków spraw, weryfikując jednocześnie otrzymane dane. Do 5 dnia każdego miesiąca, następującego po miesiącu,

którego dotyczy sprawozdanie, Urzędy Wojewódzkie przekazują informacje w zakresie wniosków/spraw, które wpłynęły do Wojewody w danym miesiącu kalendarzowym, według stanu na ostatni dzień miesiąca oraz w zakresie liczby wydanych decyzji. Dodatkowo przekazywana jest cotygodniowa informacja statystyczna, dotycząca liczby wydanych decyzji w prowadzonych postępowaniach, dotyczących świadczeń rodzinnych i świadczenia wychowawczego, w których mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

W kwestii dotyczącej finansowania przejętego przez Urzędy Wojewódzkie zadania informuję, że środki na jego realizację zostały zwiększone w stosunku do roku poprzedniego o 5 mln zł. O ile otrzymane przez Wojewodów kwoty okażą się niewystarczające, możliwe będzie ich zwiększenie - w miarę zgłaszanych potrzeb.

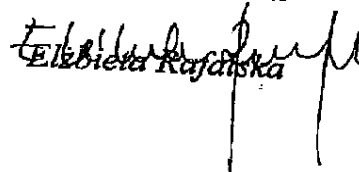
Jak podkreślono na wstępie, sprawna organizacja pracy ma w przypadku przejętego zadania kluczowe znaczenie. W ramach Urzędów Wojewódzkich utworzono specjalne komórki organizacyjne, dedykowane wyłącznie do obsługi spraw związanych z koordynacją systemów zabezpieczenia społecznego w zakresie świadczeń rodzinnych i świadczenia wychowawczego. Powstały punkty informacyjne dla zainteresowanych obywateli, gdzie mogą dowiedzieć się o statusie swojej sprawy. Przede wszystkim jednak zmieniono organizację pracy, poprzez położenie większego nacisku na liczbę pracowników, którzy odpowiadają za prowadzenie postępowań i wydawanie decyzji administracyjnych, co wpływa na przyspieszenie realizacji spraw. Służby Wojewodów kończą obecnie procesy rekrutacyjne, ogłaszane w celu uzupełnienia, bądź zwiększenia kadry przejętej z Urzędów Marszałkowskich. Podlegli mi pracownicy przeprowadzili szkolenia merytoryczne z zakresu unijnych przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, dedykowane w poszczególnych województwach nowozatrudnionym, ale także pogłębiające wiedzę osób, które zajmowały się realizacją zadania pod nadzorem Marszałków.

Warto również zwrócić uwagę, że jakość i kompletność przyjmowanych na poziomie urzędów gminnych wniosków istotnie wpływa na szybkość prowadzonego postępowania. Dlatego też w kierowanym przeze mnie resorcie opracowano ulepszoną procedurę współpracy na poziomie gmina - wojewoda, pozwalającą na lepszą organizację pracy i przyspieszenie realizacji wniosków. W powyższym zakresie przeszkolono pracowników organów gminnych w większości województw. Istotne znaczenie ma fakt, że na podstawie nowoprzyjętej procedury wszelkie sprawy związane z koniecznością uzupełnienia wniosków, procedowanych przez Wojewodów są realizowane przez organy właściwe (gminy)

na poziomie najbliższym wnioskodawcy. Ustalenie wszelkich okoliczności faktycznych, mogących przyczynić się do jak najszybszego wyjaśnienia sprawy na szczeblu jak najbliższym obywatelowi, czyli w miejscu jego zamieszkania, leży zarówno w interesie społecznym, jak i słusznym interesie strony. Niebagatelne znaczenie dla szybkości prowadzonego postępowania ma współpraca wnioskodawcy z urzędem. Zgodnie z zapisami art. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE L 284 z 30 października 2009 r., z późn. zm.), strona zobowiązana jest do dostarczenia instytucji właściwej informacji oraz dokumentów niezbędnych do ustalenia sytuacji rodziny. Tym samym zwrócenie się do wnioskodawcy o dostarczenie dokumentów, w tym decyzji instytucji zagranicznej, ma istotny wpływ na rozpatrzenie sprawy i przyspieszenie procedur. Brak tych dokumentów w praktyce powoduje konieczność wystąpienia do instytucji zagranicznej i wpływa na wydłużenie postępowania.

Urzędy Wojewódzkie przejęły od Marszałków łącznie 222 603 spraw. Do dnia 27 kwietnia br. wydano 31 230 decyzji, co stanowi ok. 14% przejętych spraw. Jednocześnie z analizy liczby decyzji w sprawach wniosków o świadczenie wychowawcze, na które - z uwagi na wysokość kierowanego do rodzin wsparcia - resort kładzie szczególny nacisk, wynika, że w miesiącu marcu br., Urzędy Wojewódzkie wydały 5876 decyzji, a więc o 393 (6,7%) więcej niż Urzędy Marszałkowskie w analogicznym okresie 2017 r. (tj. 5483), natomiast w miesiącu kwietniu br. Urzędy Wojewódzkie wydały 7 179 decyzji, a więc o 3120 (76%) więcej niż Urzędy Marszałkowskie w analogicznym okresie 2017 r. (tj. 4059). Z przeprowadzonych przez podległe mi służby analiz wynika również, że w przypadku braku zaległych spraw, przekazanych przez Urzędy Marszałkowskie, bieżące wnioski realizowane mogłyby być szybciej, niż w okresie, w którym za zadanie odpowiadali Marszałkowie Województw. Wydaje się zatem, że przejęcie zadania okaże się w krótkim czasie pozytywne dla oczekujących na przyznanie świadczeń rodzin i po zniwelowaniu zaległości wnioski będą rozpatrywane z zachowaniem terminów określonych dla takich spraw przepisami, tak aby oczekujące rodziny mogły w pełni korzystać z należnych im świadczeń w Polsce, bądź w innym państwie członkowskim UE, EOG lub Szwajcarii.

MINISTER

Elżbieta Rafalska